

MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 29 oktober 2008

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om idrott och juridik på idrottsforum.org

En stor och växande inriktning inom europeisk idrottsforskning, främst men inte enbart förknippad med statsvetare och jurister, handlar om den europeiska unionens hållning till idrotten. En yttre manifestation av detta intresse är föreningen, hemsidan och epostlistan **Sport & EU**. Idrott är ännu inte ett politikområde inom EU eftersom det senaste fördraget inte gick igenom till följd av det irländska folkets avvisande hållning i en folkomröstning. Men om eller när det går igenom, så banar Lissabonfördraget "väg för en verklig europeisk dimension inom idrotten. EU kan nu stödja, samordna och komplettera medlemsländernas insatser genom att främja rättvisa och öppna idrottstävlingar och samarbete mellan idrottsorganisationer. EU kommer också att skydda idrottsutövarnas fysiska och moraliska integritet, särskilt när det gäller de yngsta", heter det på en av EUs webbsidor; EU vill krama idrotten, men är det ömsesidigt? – Hade fördraget accepterats av alla EUs medlemsstater hade relevansen av resonemangen i boken *The Regulation of Sport in the European Union* (Edward Elgar) kanske varit begränsade. Som det nu är, är antologin, sammanställd av Barbara Bogusz, Adam Cygan och Erika Szyszczak, bitvis klart intressant och tankeväckande, menar vår recensent Bo Carlsson.

EU och idrotten – obesvarad kärlek

Bo Carlsson

Idrottsvetenskap, Malmö högskola

Barbara Bogusz, Adam Cygan & Erika Szyszczak (red)

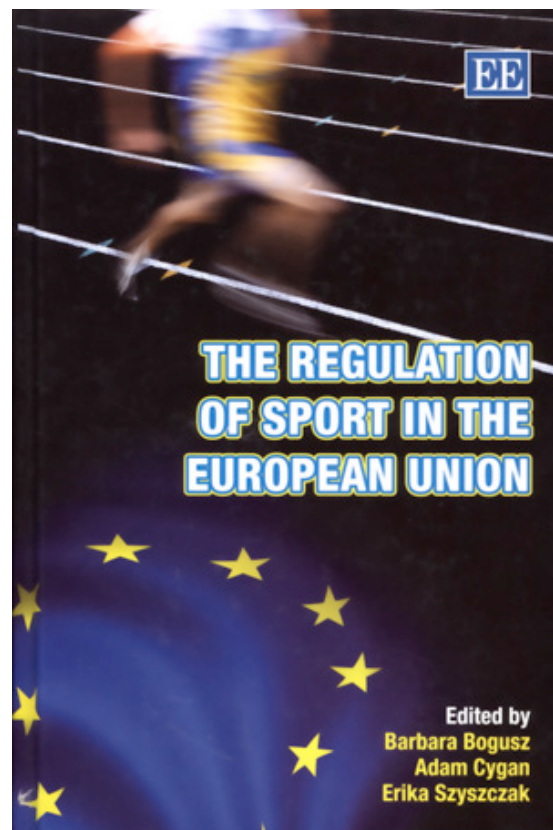
The Regulation of Sport in the European Union

234 sidor, inb.

Cheltenham, Glos: Edward Elgar 2007

ISBN 978-1-84720-363-2

Jag har tidigare läst och recenserat två monografier om idrott utifrån ett EU-perspektiv. [Den första var skriven av Parrish](#) och behandlar problemet i att utforma en övergripande idrottspolitik/idrottsjuridik inom EU som kan hantera styrelsen av både idrott som kommersiell marknad och idrott som en socio-kulturell arena. [Den andra boken är den danske juristen Hallgrens alster](#). Hallgren diskuterar här idrottens kommersialisering och fördelarna med den amerikanska styrningen framför den europeiska idrottsmarknadens ad hoc-lösningar. Det är inga lätta frågor, men Parrish och Hallgren bidrar genom sin systematik och tydliga ambition till en djupare och mer nyanserad förståelse av styrningens dilemma och dess förutsättningar. Det är fördelen med en monografisk framställning. Frågan är om man kan få kunskaper via en antologi med många olika författare, med olika utgångspunkter. Vi får se! Jag ska nämligen ta tag i "The Regulation of Sport in the European Union", som är en antologi redigerad av trojkan Barbara Bogusz, Adam Cygan och Erika Szyszczak och

som inrymmer tio olika artiklar av lika många författare. Dessa artiklar är indelade i tre huvudområden; regleringen av idrottens affärsverksamhet, regleringen av idrottens arbetsmarknad och idrotten i multimedia åldern. Antologin har sin upprinnelse i ett endagsseminarium som hölls i maj 2006 på Leicester University, vilket innebär att man sannerligen inte kan klaga på hastigheten i bokutgivningen. Well done Edward Elgar!

Utgångspunkten i detta seminarium och i dess publikation kan sammanfattas i följande citat i bokens förord (s. ix): The "Europeanization" of sporting activity has [?] produced identifiable implications for the regulatory structure of sport, its institutional structure and the enforcement of the rules, as well as the exploitation of sporting rights". Att Europaprojektet och EU-rätten har haft betydelse för idrotten och dess reglering är ganska uppenbar. EU-rättens ingrepp har även visat på idrottens karaktär av att både vara en lukrativ marknad och en social och kulturell integrations- och socialisationsarena; något av ett amalgam som, kort sagt, även framställer idrotten som speciell, när det gäller dess hantering i EU.

Men är idrotten speciell? Den frågan ställer sig Erika Szyszcak i sin inledande artikel med samma titel, "Is Sport Special"? I sin artikel menar Szyszcak att idrotten har kommit att få en speciell roll i utvecklingen av EU-politiken trots att idrott inte ingår i EU-fördraget och dess områden. Idrotten har nämligen kommit att testa vad som kan definieras som kommersiell verksamhet och vad som därmed ingår i fördraget. Visst är idrott en kommersiell verksamhet, hävdar Szyszcak, och illustrerar även detta med sponsormärken på amatörlagens tröjor. Det finns även en stark koppling mellan amatör- och professionell idrott i Europa, till skillnad mot den amerikanska idrotten och dess reglering. I EU:s hantering av idrotten har det emellertid utvecklats två regleringslinjer, oberoende om det handlar om amatör- eller elitnivå, nämligen den mellan "idrott som ekonomi" och "idrott som en social och kulturell sfär". Två fall visar speciellt på denna uppdelning, nämligen Bosmandomen som pekar på den fria rörligheten och idrottens marknadsanpassning, respektive Wouters om dopningtester och -förbud, där EU-domstolen betonar idrottens "sportsspecifika värden". Szyszcaks resonemang leder fram till följande: Trots att idrotten i vissa fall är speciell (kultur) och att idrotten inte är ett formellt prioriterat område inom EU, är idrotten varken immun mot EU:s ingrepp, på grund av dess tilltagande kommersialisering, eller tom när det gäller idrottens påverkan på EU:s diskurser om marknadens karaktär.

Szyszcaks inledande fråga om idrotten är speciell visar sig sedermera – antingen explicit eller implicit – vandra som en röd tråd genom de flesta av bidragen. I detta sammanhang lyfter Robin C A White i sin artikel fram problemet med en amatörnivå (fritid) och professionell nivå (marknad) inom idrottsrörelsen och dess reglering, och hävdar att uppdelningen måste lösas och fastläggas. Stephen Weatherill visar i sin artikel att det finns två parallella regelsystem inom idrotten, nämligen EU-fördraget och dess implikationer samt idrottsförbundens egna regler. Han menar emellertid att idrottens regelsystem i vissa fall är förhållandevis omoget. (Vilket jag kan tillägga visade sig i [brottningsförbundets behandling av Ara Ibrahimian](#) och [friidrottsförbundets hantering av Oscar Pistorious](#).) Trots denna omognad har idrottens regelverk erkänts av EU-rätten, i de fall man kunnat visa att reglerna är viktiga för idrotten och dess logik, som till exempel fair play, nationella lag och förutsägbara tävlingsförhållanden, vilket bland annat gjort att dopningkontroller accepterats av EU-domstolen, grundat i idrottens eget regelverk.

Adam Cygan menar att EU måste utveckla ett koncept som skiljer på olika idrotters förutsättningar eftersom "no one-size-fit-all". Själv analyserar han Formel 1, märkligt nog med tanke på han utgångspunkt. Han finner föga oväntat att denna motorsport kan karaktäriseras som business och passar därmed EU-rättens betoning på idrott som marknad á la Bosman. Intresset är profit mer än att följa "sportsspecifika värden".

I en ganska märklig artikel vill Tim Kerr utreda huruvida CAS:s rättsfall (case law) tillhör den offentliga eller den privata rättsdomänen. Han slutsats är, och då citerar jag hela avsnittet "Conclusion", på sidan 106: "Disciplinary regulation in sport is not public, nor private law. It is, ultimately, part of sports law, and like sports law itself, partakes of both private and public law." Förmodligen världens kortaste "Conclusion-avsnitt". Luca Barani närmar sig frågan om "den speciella idrotten" utifrån ett politiskt perspektiv och menar att man måste belysa de olika nationella kontexterna vari idrotten ingår med olika förutsättningar. Men EU är mer teknokratisk i sitt förhållande till idrott, "rather than solving social issues".

Richard Disney föredrar den amerikanska regleringen av kommersiell idrott framför de europeiska ad hoc-lösningarna, eftersom den amerikanska systemet ger utrymme för utjämning och gemensamma konkurrensfördelar, något som även Hallgren lyfte fram i sin bok. Barbara Bogusz behandlar ånyo frågan om "business vs. culture" och lägger fokus på varumärke, supportrar och marknader. Hon är av den uppfattningen att sporten varit den bidragande orsaken till Pay-TV. I sin genomgång, som bland annat tar sin utgångspunkt i Giulianottis idrottssociologi, visar hon betydelsen av idrott/sport som kulturell uttrycksform. Hennes slutsats är att idrotten förlorat sin "idrottskvalitet" ("the sporting edge"), men att den trots detta är en viktig kultur. Vi kan härvid tala om en övergång från kropps- och idrottskultur till underhållnings- och konsumtionskultur, vilket gör att kultur, konsumtion och marknad smälter samman.

Det sista bidraget i antologin förstår jag tyvärr inte riktigt. Estelle Derclaye heter författaren och hon behandlar problemet med att, i kölvattnet av IP-rättigheter och skydd av databaser, skydda rättigheter till laguppställningar,

rekord, statistik, serietabeller. I min enfald tänker jag, vad är problemet! Ligger det inte i idrottens intresse att – på olika sätt - offentliggöra tabeller och statistik, och även spelarupplysningar, för att skapa en marknad och ökat intresse. Men det är möjligt att jag har missförstått hela hennes poäng!

Det kan däremot vara värt att lyfta Jennifer Davies artikel, då den framstår som antologins mest intressanta och tankeväckande artikel, även om den kanske inte explicit berör EU eller frågan om idrotten nu är speciell. Texten behandlar stjärnor som Beckham och skyddet av dessa. De är självfallet offentliga personer, men med rätt till någon form av personlig integritet. Men var går gränsen? Och vem har rätt till varumärket "Beckham" till exempel, och vad innebär det. Givetvis finns det en risk med att bli berömd och ett pris att betala genom att få offentlighetens strålkastare på sig. Davies diskuterar detta med hjälp av begreppen "personality merchandising" och "product endorsement". Intressant att notera är hur man i England gör en skillnad mellan välkända personer och stjärnor, varvid person- och integritetsskyddet av kända personer är starkare än för stjärnor ("celebrities"). Davies jämför den engelska situationen med den amerikanska regleringen. I USA har stjärnor en äganderätt till sin berömmelse, medan man i England resonerar på ett annat sätt och sätter berömmelsen i relation till dess tillblivelse och menar att "the value of celebrity is not something from which celebrity alone should profit", eftersom det är en skapelse i en konsumtionskultur. Intressant, och som Davies uttrycker det, ett post-modernt förhållningssätt till celebriteter. Självfallet leder detta till andra dilemman, avgränsningar och definitionsproblem. Det behandlar emellertid inte Davies. Men hon har onekligen gjort mig nyfiken och jag vill veta mer? Onekligen ett bra utfall av en artikel.

Vad ska vi då säga om hela boken? Erika Szyszczak start med "Is Sport Special?" är en utmärkt ingång och en trevlig och kunskapskapande betraktelse över idrottens dilemma och dess tilltagande koppling till EU. Det lovar gott. Men därefter kommer ett antal artiklar som inte direkt är dåliga eller ointressant, men de mal på i Szyszczak fotspår utan någon egentlig och påtaglig utveckling. Det är möjligt att formen – antologin – gör dessa texter orättvisa och att de var för sig och publicerade i olika tidskrifter skulle göra dem mer fruktbara. Men Szyszczak överträffas emellertid – trots allt – av Jennifer Davies artikel, "Fame and Its Exploitation: The Legal Protection of Celebrity in the United Kingdom", som har gjort mig mer nyfiken på hur idrottskonsumtionen i det postmoderna samhället skapar stjärnor och hur dessa sedan används och vilka rättigheter man kan koppla till "produkten" och till dess gränsdragningar och varaktighet. Det låter onekligen som en intressant och angelägen fråga. Det får kanske bli ett mindre forskningsprojekt?

© Bo Carlsson 2008

- **Köp boken från Bokus.se**
- **Kjøp boken fra Capris.no**
- **Køb bogen fra Adlibris.dk**
- **Buy this book from Amazon.co.uk**
- **Buy this book from Amazon.com**